

FAUNA VERTEBRADA

per J. Gosàlbez, A. Bea, M. Boada, S. Filella i A. Sostoa

28 (556/setembre 1981

ciència 9)

En el context general del nord-est ibèric, i més concretament de Catalunya, el massís del Montseny presenta unes característiques fisiogràfiques i climàtiques que, conjuntament amb la seva situació geogràfica, condicionen la presència d'una fauna vertebrada que hom pot considerar rica en espècies. Les condicions climàtiques del massís, que com a fet general es manifesten amb un descens de la temperatura acompanyat d'un increment de la pluviositat en altitud, determinen l'estratificació des de la part basal fins a l'alçada major del massís (des d'uns 200 m a Sant Celoni fins a 1.712 m al Turó de l'Home) de la vegetació en tres estats ben característics, però difícils de caracteritzar en determinats indrets.

Joaquim Gosàlbez i Noguera (Tarragona, 1947) és doctor en ciències biològiques, professor adjunt de zoologia (vertebrats) a la Universitat de Barcelona i conservador tècnic del Museu de Zoologia de Barcelona.

Antoni Bea i Sánchez és biòleg i en l'actualitat treballa pel govern d'Euskadi en un programa de recerca sobre la fauna d'aquell país.

Martí Boada (Sant Celoni, 1949) és zoòleg i director del Museu del Montseny i responsable de l'Escola de la Natura del Montseny.

Salvador Filella (Barcelona, 1943) és ornitòleg (Museu de Zoologia de Barcelona). Adolf de Sostoa i Fernández (Barcelona, 1950) és biòleg, especialista en ictiologia i professor ajudant de zoologia (vertebrats) a la Universitat de Barcelona.

Hom considera al Montseny la presència d'un estatge basal, ben representat, que presenta com a vegetació principal l'alzinar mediterrani, la sureda, l'alzinar muntanyenc i la castanyeda, amb les comunitats de degradació corresponents. Aquest estatge s'estén aproximadament fins als 1.000 m d'altitud. Per sobre l'estatge basal hom troba un estatge muntanyenc constituït per la roureda, la fageda i l'avetosa que s'alça fins als 1.600 m, on és substituït per l'estatge subalpí, representat als cims del Turó de l'Home, les Agudes i el Matagalls i format per prats de festuca i matolls de ginebró. Cal dir que els límits

altitudinals esmentats són aproximats, ja que la presència d'un determinat tipus de bosc o de qualsevol comunitat vegetal ve determinada, entre d'altres factors, per les característiques del sòl i l'orientació. (Les dades de caire botànic ens han estat proporcionades pel doctor R.M. Masalles, de la Universitat de Barcelona.) La situació geogràfica juga un paper important pel que fa a les possibilitats del massís per a assolir una composició faunística amb un elevat nombre d'espècies representades. El contacte directe amb la zona mediterrània i la proximitat al Pirineu, al qual es troba unit per les condicions ambientals particulars que estableix la denominada dorsal pluviomètrica, fan del Montseny un enclavament on conflueixen representants tant de la fauna pròpiament mediterrània com de la pirinenca i centroeuropea.

Pel que fa als mamífers (quiròpters) hom troba representades el 67,5 per cent de les espècies que habiten Catalunya. Aquesta representació és un grau intermedi entre la fauna pirinenca, amb un 77,5 per cent, i la pròpiament mediterrània, amb un 65 per cent. Atenent tan sols els petits mamífers (insectívors i rosegadors), que per llur elevat grau de dependència del medi són millors indicadors que els grans mamífers, hom troba la tendència pirinenca de la fauna mastozoològica més acusada (Montseny: 72 per cent; Pirineu: 80 per cent; zona me-

diterrània: 60 per cent). Si es prenen en consideració els amfibis, hom pot constatar que la representativitat al Montseny és intermèdia entre la fauna pròpiament pirinenca i la mediterrània. Al massís viuen el 73,3 per cent de les espècies representades a Catalunya, mentre els valors per al Pirineu són del 80 per cent i per a la zona mediterrània del 66,6 per cent. En el cas dels rèptils s'observa que la presència d'espècies és més elevada a la zona mediterrània, amb el 78 per cent del total de les que habiten Catalunya, segueix el Pirineu, amb el 67,8 per cent i, el Montseny, presenta una fauna reptiliana relativament empobrida, amb tan sols el 50 per cent de representació. Basant-nos en el nombre total d'espècies de mamífers (llevat dels quiròpters), rèptils i amfibis que viuen a Catalunya, considerats en dos grups —mamífers + amfibis i mamífers + rèptils—, hom troba els següents percentatges de representació: m + a: Pirineu: 78,2 per cent, Montseny: 69,1 per cent; zona mediterrània: 65,4 per cent; m + r: Pirineu: 73,5 per cent, Montseny: 58,8 per cent, zona mediterrània: 70,6 per cent. Aquests resultats indiquen que de fet al Montseny hi ha predominància de representants pirinencs sobre els mediterranis. Això fa que des del punt de vista faunístic assoleixi gran interès ja que, emparades en condicions adequades, hi ha espècies que, amb requeriments particulars d'humitat i tem-

MAMÍFERS DEL MONTSENY

	Estage subalpí (≥ 1.600 m)	Estage muntà (1.000-1.600 m)	Estage basal (≈ 1.000 m)	Prat subalpí	Landes	Bosc caducifoli	Bosc de coníferes (<i>P. sylvestris</i>)	Alzinars i rouredes	Brolles i pinedes de <i>P. halepensis</i>	Prats i conreus, marges de pedra	Vores de cursos d'aigua	Medi aquàtic	Habitacles humans (masies)	Nuclis urbans	Localitzat	Rar	Abundant
Ordre ARTIODÀCTILS																	
Família Súids																	
Porc senglar (<i>Sus scrofa</i>)		O	O		O	O	O	●	O	O	O						X
Ordre LAGOMORFS																	
Família Lepòrids																	
Llebre (<i>Lepus europaeus</i>)	?	O			●	O										X	
Conill (<i>Oryctolagus cuniculus</i>)		O	O		O	O	O	O	●	O	O						X
Ordre ROSEGADORS																	
Família Esciúrids																	
Esquirol (<i>Sciurus vulgaris</i>)		O	O			O	O	O	●								X
Família Glírids																	
Rata cellarda (<i>Eliomys quercinus</i>)			O					O	●							X	
Família Múrids																	
Ratolí bosca (<i>Apodemus sylvaticus</i>)	?	O	O	?	O	O	O	●	O	O	O		O				X
Rata traginera (<i>Rattus rattus</i>)		?	O										●	O		X	
Rata comuna (<i>Rattus norvegicus</i>)		O	O								O		O	●			X
Ratolí domèstic (<i>Mus musculus</i>)		O	O										●	●			X
Ratolí de camp (<i>Mus spretus</i>)		O	O		O	?		O	●	O							X
Família Arvicòlids																	
Talpó roig (<i>Clethrionomys glareolus</i>)			O					O		O	●						X
Rata d'aigua (<i>Arvicola sapidus</i>)			O								O	●				X	
Talpó vulgar (<i>Pitymys duodecimcostatus</i>)			O							●							X
Talpó muntanyenc (<i>Microtus agrestis</i>)		O	O		O	O	O	●									X

Relació dels mamífers llevat dels rats-penats i llur ubicació al Montseny. Amb un cercle (O) s'indica presència; amb un punt (●) s'indica l'hàbitat més representatiu o freqüentat per l'espècie. Els termes que fan referència a abundància (X) han d'ésser considerats amb caire relatiu.

de Catalunya. En aquestes consideracions hom ha deixat de banda els ocells, ja que la seva capacitat de desplaçament fa que,

ultra la presència d'espècies sedentàries, n'hi ha que són de temporada, estivals o hivernals, i cal considerar cada epoca de

l'any per separat.

L'eriçó vulgar (*Erinaceus europaeus*), insectívor comú a les zones humides del Montseny. (Foto: X. Ferrer, "Geografia Física dels Països Catalans, Ketres Ed. Barcelona, 1976")

EL POBLAMENT DE VERTEBRATS AL MONTSENY: CARACTERÍSTIQUES I PARTICULARITATS

Cada grup dels vertebrats que habiten el Montseny presenta els seus requeriments ambientals que condicionen la seva representativitat al massís, i a més dins de cada grup les espècies que el formen també presenten llurs requeriments particulars. On es fa més palesa la dependència d'un medi particular és en les espècies que viuen al límit de les seves respectives àrees de distribució.

Els mamífers (llevat dels quiròpters) són un grup relativament ben representat ja que al massís viuen 27 de les 40 espècies que hom pot trobar a Catalunya. Aquestes espècies es poden agrupar segons els seus requeriments particulars en quatre grups: espècies mediterrànies, centreuropees, d'ampli espectre i dependents. Al primer grup pertanyen les espècies següents: la musaranyeta (*Suncus etruscus*), la musaranya vulgar (*Crocidura russula*), el gat mesquer (*Genetta genetta*), el ratolí de camp (*Mus spretus*) i el talpó vulgar (*Pitymys duodecimcostatus*). Aquestes espècies són de requeriments marcadament mediterranis i s'endinsen amb diferent intensitat en hàbitats humits i boscuries tancades. Al segon grup hom pot reunir les següents espècies: l'eriçó vulgar (*Erinaceus europaeus*), el talp (*Talpa europaea*), la musaranya cua-quadrada (*Sorex araneus*), la musaranya menuda (*Sorex minutus*), el talpó roig (*Clethrionomys glareolus*) i el talpó muntanyenc (*Microtus agrestis*).

Totes aquestes espècies presenten requeriments ambientals bastant estrictes pel que fa a vegetació i humitat. D'aquestes, el talpó muntanyenc és el que té més plasticitat ecològica, ja que penetra en

part a la regió mediterrània. En aquest treball s'entén per espècies d'ampli espectre aquelles que si bé ocupen preferentment un tipus d'hàbitat determinat, la seva capacitat de desplaçament els permet explorar medis diversos. El cas més evident és el dels carnívors, que presenten gran capacitat de desplaçament. Les espècies que pertanyen a aquest grup són: la guineu (*Vulpes vulpes*), la mostela (*Mustela nivalis*), la fagina (*Martes foina*), el toixó (*Meles meles*), el porc senglar (*Sus scrofa*), la llebre (*Lepus europaeus*), el conill (*Oryctolagus cuniculus*), l'esquirol (*Sciurus vulgaris*), la rata cellarda (*Elomys quercinus*) i el ratolí boscà (*Apodemus sylvaticus*). Resta un grup d'espècies que es pot dir que són dependents perquè la seva presència depèn d'algun factor ben determinat, i que són la musaranya d'aigua (*Neomys anomalus*), la llúdriga (*Lutra lutra*) i la rata d'aigua (*Arvicola sapidus*), les quals depenen de la presència de cursos d'aigua o estanys, i la rata tragnera (*Rattus rattus*), la rata vulgar (*Rattus norvegicus*) i el ratolí domèstic (*Mus musculus*), la presència dels quals està condicionada per l'existència d'hàbitats humans, atès el seu grau de comensalisme.

De totes aquestes espècies, la musaranya menuda, la musaranya cua-quadrada i el talpó roig són els que donen a la composició mastozoològica del Montseny un caire més pirinenc i centreuropeu.

Les condicions climàtiques peculiars i els diferents hàbitats que existeixen al massís permeten l'establiment d'una fauna herpetològica rica en espècies, ja que s'hi troben unes pròpies del que es pot dir la ibèria humida i altres pròpies de la zona mediterrània. Algunes d'aquestes espècies presenten una clara estratificació de llurs requeriments. En el cas del amfibis hi ha la salamandra (*Salamandra salamandra*), el tritó pirinenc (*Euproctus asper*) i la granota roja (*Rana temporaria*), que són les espècies que per llurs requeriments ambientals donen al poblament d'amfibis del Montseny un caire pirinenc que queda matisat per les espècies de requeriments més mediterrànies, com són: la reineta (*Hyla meridionalis*), el gripau lle-

vador (*Alytes obstetricans*), el gripau comú (*Bufo bufo*), el gripau corredor (*Bufo calamita*) i la granota verda (*Rana ridibunda*). Ultra aquestes espècies, hi ha el tritó comú (*Triturus marmoratus*) i el gripau (*Pelodytes punctatus*), que presenten un espectre de requeriments ambientals més amplis.

Pel que fa als rèptils, les espècies que habiten el Montseny presenten un component mediterrani molt important. Els rèptils de requeriments podríem dir-ne pirinencs estan representats pel llangardaix verd (*Lacerta viridis*) i l'escurçó (*Vipera aspis*). La representació d'espècies de condicions més aviat mediterrànies és àmplia i està formada pel dragó (*Tarentola mauritanica*), les sargantanes (*Podarcis muralis* i *Podarcis hispanica*), el llangardaix comú (*Lacerta lepida*), la sargantana (*Psammodromus algirus*), la serp verda (*Malpolon monspessulanus*), la serp *Coronella girondica*, les serps d'aigua (*Natrix maura* i *Natrix natrix*) i la serp blanca (*Elaphe scalaris*). Ultra aquestes espècies, hi ha el vidriol (*Anguis fragilis*), de tendència mediterrània però localitzat en llocs humits, i la serp *Elaphe longissima*, de requeriments encara poc determinats pel Montseny.

Des del punt de vista ornitològic la importància del Montseny rau en els aspectes següents: per una banda, atesa la seva situació geogràfica general, el massís constitueix per a moltes aus un lloc de repòs durant els viatges migracionals. Per l'altra, la seva situació en contacte amb la zona mediterrània i la proximitat del Pirineu fan del Montseny lloc d'hivernada de diverses espècies pròpies del Pirineu i de l'Europa Central al temps que presenta un component d'espècies mediterrànies molt important. Les aus, atesa llur mobilitat, necessiten espais amplis i la superfície de terreny disponible és un dels factors que condicionen la presència de determinades espècies. La importància del Montseny com a punt clau durant els vols migratoris es posa de manifest principalment a la tardor. Les espècies més característiques d'aquesta època són, per ordre d'abundància durant la fase de mi-

La salamandra (*Salamandra salamandra*), un dels amfibis que dona al Montseny un caire pirinenc. (Foto: J.M. Panareda)

AMFIBIS I RÈPTILS DEL MONTSENY

	Estage subalpi (≥ 1.600 m)	Estage muntà (1.000-1.600 m)	Estage basal (≤ 1.000 m)	Prat subalpi	Landes	Bosc caducifoli	Bosc de coníferes (<i>P. sylvestris</i>)	Alzinars i rouredes	Brolles i pinedes de <i>P. halepensis</i>	Prats i conreus, marges de pedra	Vores de cursos d'aigua i estanys	Medi aquàtic	Habitacles humans (masies)	Nuclis urbans	Localitzat	Rar	Abundant
AMFIBIS																	
URODELS (Tritons)																	
Salamandra (<i>Salamandra salamandra</i>)	●	○			○	○	○	○	○	○	○	○					X
Tritó pirinenc (<i>Euproctus asper</i>)	○	●										○			X	X	
Tritó comú o verd (<i>Triturus marmoratus</i>)	●	○			○	○	○	○	○	○					X		
ANURS (Gripaus i granotes)																	
Reineta (<i>Hyla meridionalis</i>)	○	●										○	○				X
Gripau llevador (<i>Alytes obstetricans</i>)	●	○			○	○	○	○	○	○	○		○				X
Gripau (<i>Pelodytes punctatus</i>)	○	○			○			○	○	○						X	
Gripau comú (<i>Bufo bufo</i>)	●	○			○	○		○	○	○			○				X
Gripau corredor (<i>Bufo calamita</i>)	○	●								○	○		○			X	
Granota verda (<i>Rana ridibunda</i>)	○	●										○	○				X
Granota roja (<i>Rana temporaria</i>)	●				○	○						○			X	X	
REPTILS																	
SAURIS (Sargantanes i llangardaixos)																	
Dragó (<i>Tarentola mauritanica</i>)	○	●											○	○			X
Sargantana (<i>Podarcis muralis</i>)	○	●	○	○	○	○	○	○	○	○			○	○			X
Sargantana (<i>Podarcis hispanica</i>)		●						○	○	○			○	○			X
Llangardaix comú (<i>Lacerta lepidae</i>)		●						○	○	○							X
Llangardaix verd (<i>Lacerta viridis</i>)	●				○	○									X	X	
Sargantana (<i>Psammodromus algirus</i>)		●						○	○							X	
Vidriol (<i>Anguis fragilis</i>)	●	○			○	○	○	○	○				○				X
OFIDIS (Serps)																	
Serp verda (<i>Malpolon mospessulanus</i>)	○	●			○				○	○	○						X
— (<i>Coronella girondica</i>)	○	●			○			○	○	○							X
Serp d'aigua (<i>Natrix maura</i>)	●	○										○	○				X
Serp d'aigua (<i>Natrix natrix</i>)	○	●										○	○				X

tecs, la llúdriga. Els amfibis requereixen inexcusablement la presència d'aigua. No obstant això, la dependència de les diferents espècies varia molt. N'hi ha de molt dependents, com la reineta i la granota verda, i d'altres que van esporàdicament a l'aigua, durant l'època de reproducció. En el primer cas, la presència de rierols i rieres, d'aigües estanyades i petites basses afavoreix en gran manera la distribució d'aquestes espècies.

Els camps de conreu i els prats agrupen diverses espècies de gripaus (el gripau llevador, el *Pelodytes punctatus*, el gripau comú i el gripau corredor), la salamandra, esporàdicament, i a les basses el tritó comú. Als boscs, la fauna d'amfibis s'agrupa fonamentalment als indrets més humits i a les vores dels rierols.

Els rèptils tenen la seva màxima representació en aquest estatge basal. En el seu cas les condicions mediterrànies n'afavoreixen la diversitat. Als camps de conreu i als prats viu una gran part de les espècies, sobretot als llocs pedregosos i a les zones de contacte amb les brolles i els boscs. Les sargantanes, el llargardaix comú, el vidriol i la serp blanca són espècies característiques d'aquests llocs. A les brolles i els boscs n'hi ha un gran nombre d'espècies, però en petita densitat, sobretot als boscs tancats. A les clarianes i les vores de camins hom pot observar les sargantanes i el llargardaix comú. A les vores del bosc, en contacte amb els conreus, hom pot trobar la serp verda; a les clarianes i les brolles, principalment a les vores dels camins, hi viu la serp blanca, i als llocs pedregosos, la serp *Coronella girondica* i el dragó (*Tarentola mauritanica*). Encara que esporàdicament, també viu en aquests indrets l'escurçó. Als cursos d'aigua habiten les dues espècies de serp d'aigua.

Les aus troben a l'estatge mediterrani del Montseny unes condicions òptimes d'habitabilitat. El caire perenne de la cobertura vegetal dominant (alzines i suredes) evita oscil·lacions climatològiques acusades al llarg de l'any. Això afavoreix el sedentarisme de la majoria de les espècies que l'habituen. En canvi, la zona no ofe-

PEIXOS DEL MONTSENY

	Part alta del riu (1.200-500 m)	Part mitjana del riu (500-200 m)	Part baixa del riu (per sota 200 m)	Autòctones	Introduïdes	Migratòries
Família Anguíl·lids						
Anguila (<i>Anguilla anguilla</i>)	X	X	X	X		X
Família Ciprínids						
Barb de muntanya (<i>Barbus meridionalis</i>)	X	X				X
Carpa (<i>Cyprinus carpio</i>)			X		X	
Bagra (<i>Leuciscus cephalus</i>)		X				X
Barb roig (<i>Phoxinus phoxinus</i>)			X		X	
Família Salmònids						
Truita de riu (<i>Salmo trutta</i>)	X					X
Truita arc-iris (<i>Salmo gairdneri</i>)	X				X	

reix les possibilitats alimentàries que presenten altres enclavaments del massís. A causa d'això les aus utilitzen els alzinars i les suredes com a lloc de nidificació i refugi, però han de traslladar-se a d'altres indrets en cerca d'aliment. No obstant això, hi ha un reduït nombre d'espècies que aprofiten al màxim les possibilitats tròfiques del medi. Aquest és el cas del raspinnell comú (*Certhia brachidactyla*), sobre els insectes; del gaig, sobre els glans; de l'astor (*Accipiter gentilis*) i del gamarús, sobre altres ocells. Altres espècies representatives d'aquest estatge són el cucut (*Cuculus canorus*), el tudó, el bruel (*Regulus ignicapillus*) i la becada. Les pinedes mediterrànies ocupen gran extensió a la base del massís i ofereixen cobertura i aliment a un gran nombre d'espècies. Malgrat això, en el conjunt de l'estatge basal, hom pot considerar que aquesta zona és relativament pobra en avifauna. Espècies pròpies d'aquest indret són: el picot verd (*Picus viridis*), les mallerengues blava i carbonera (*Parus caeruleus* i *P. cristatus*), el gafarró (*Serinus serinus*) i l'esparver vulgar (*Accipiter nisus*).

Tot seguint la xarxa de rierols i rieres s'estén una ornitofauna peculiar pròpia de la vegetació de ribera i d'espècies directament dependents del medi aquàtic. Entre les més representatives hom pot trobar el rossinyol (*Luscinia megarhynchos*), el blauet (*Alcedo atthis*), la cuareta blanca (*Motacilla alba*), la merla d'aigua (*Cinclus cinclus*) i l'oriol (*Oriolus oriolus*). Els conreus i les pastures ofereixen una gran varietat d'aliments i això fa que ornitològicament siguin llocs rics en espècies. Algunes de les que viuen al bosc els exploten tròficament. L'època de màxima importància ornitològica és l'hivern. Les espècies més representatives són: la perdiu roja (*Alectoris rufa*), el mussol comú (*Athene noctua*), la garsa (*Pica pica*), el botxí (*Lanius excubitor*), el pinsà comú (*Fringilla coelebs*) i la puput

(*Upupa epops*).

Els peixos que habiten els rius i els rierols de Montseny són tots representats a l'estatge basal. Des de les zones més altes del Montseny fins als cinc-cents metres d'altitud viuen els salmònids, com la truita de riu (*Salmo trutta*) i la truita arc-iris (*Salmo gairdneri*), acompanyats pel barb de muntanya (*Barbus meridionalis*). La composició de la fauna va canviant amb l'alçada; així, doncs, a la vora dels vuit-cents metres l'espècie dominant és el barb de muntanya i apareix la bagra (*Leuciscus cephalus*). Per sota els cinc-cents metres hom troba quasi exclusivament ciprínids: bagre i barb de muntanya. Els altres ciprínids com la carpa (*Cyprinus carpio*) i el barb roig (*Phoxinus phoxinus*) tan sols es localitzen en indrets molt determinats i sempre a la zona més baixa del Montseny, per sota els dos-cents metres.

Les anguiles (*Anguilla anguilla*) són freqüents a qualsevol alçada del riu, però acostumen a no ultrapassar els mil metres d'alçada.

L'ESTATGE MUNTÀ

L'estatge muntà és més pobre en espècies que el basal. Dels mamífers que l'habituen, la majoria tenen els seus hàbitats idonis a l'estatge basal però també colonitzen el muntà. Les espècies més representatives d'aquest nivell són el talp i la llebre, a les landes i la fagina, al bosc caducifoli. Les pinedes de *Pinus sylvestris* i els boscs caducifolis (fagedes i rouredes) contenen un elevat percentatge d'espècies, sobretot aquests últims; en canvi les landes, en ésser un medi intermedi entre l'estatge boscós i els prats subalpins, són relativament pobres. Algunes de les espècies de les landes provenen del bosc caducifoli i els alzinars i les ocupen durant els seus desplaçaments (cas de la guineu i el porc

El gripau, amfibi molt comú i de distribució àmplia, freqüent al Montseny. (Foto: J. M. Panareda)

senglar). Altrament, a l'època estival presenten una major densitat de població, atès el paper que tenen de zona intermediana entre el bosc i els prats.

Els amfibis assoleixen a l'estatge muntà el seu màxim de representació. Als boscs caducifolis hom pot trobar la salamandra, tant a l'interior com a la perifèria, sovint allunyada de l'aigua ja que la seva dependència d'aquesta queda reduïda a l'època de reproducció. El gripau llevador és freqüent i es localitza preferentment als talussos i les voreres dels camins. La granota vermella i el gripau comú es troben a les proximitats dels rierols i els estanys i a l'interior del bosc, i la granota verda, lligada estrictament a la presència d'aigua.

Les landes humides de la part alta de l'estatge muntà són ocupades massivament pels amfibis. Són espècies freqüents el tritó comú i la reineta, a les basses i els rierols; el gripau llevador, als talussos i els sòls sorrencs i també hi viuen el gripau *Pelodytes punctatus*, la granota roja, el gripau comú i la salamandra.

Els rèptils sofreixen un petit empobriment respecte a l'estatge basal. Les espècies de requeriments estrictament mediterranis no colonitzen els estrats més elevats del massís. Als boscs caducifolis hom troba, a les clarianes, les voreres de bosc i els camins, la sargantana *Podarcis muralis*; a les clarianes i els matolls, esporàdicament, el llargardaix verd; i tant a l'interior com a les voreres del bosc, sobretot si hi ha un prat humit, el vidriol. També en aquestes zones de bosc però en llocs exposats al sol hom pot trobar la serp *Elaphe longissima*. És bastant característic d'aquest estatge l'escurçó, el qual es troba preferentment en llocs assolats, com camins, marges de pedra i sobretot pedregams. Tot seguint els cursos d'aigua es distribueixen per aquest estatge les dues espècies de serp d'aigua, de les quals la més freqüent és la *Natrix maura*. Les aus constitueixen un poblament relativament pobre al bosc caducifoli. La roureda presenta poca extensió al Montseny i les formacions existents estan desconnectades entre elles. Presenta, entre

les espècies pròpies de la roureda, algunes provinents de l'estatge basal. Les espècies més característiques d'aquest bosc són: el tallarol gros (*Sylvia borin*), la mallerenga cuallarga (*Aegithalos caudatus*) i el falcó vesper (*Pernis apivorus*).

L'interès ornitològic de les fagedes és fonamentalment estival. Atès el seu caire de bosc caducifoli i les dures condicions climàtiques a què són sotmeses a l'hivern, la presència d'aus en aquesta època és escassa. A l'estiu, el valor ornitològic s'incrementa gràcies a la presència dels insectívors. Són propis de la fageda el picot garser gros (*Dendrocopus major*), el pica-soques blau (*Sitta europaea*), la mallerenga petita (*Parus ater*) i el trencapinyes comú (*Loxia curvirostra*).

La ictiofauna de l'estatge muntà és més aviat pobra. Hi viuen les dues espècies de truita, la truita de riu i l'arc-iris, que són acompanyades pel barb de muntanya. Així mateix, hom pot torbar alguns exemplars d'anguila al límit de les seves possibilitats en altitud.

L'ESTATGE SUBALPÍ

L'estatge subalpí té poca entitat, atenent la superfície relativa que ocupa. La representació faunística és molt pobra a causa de les poques possibilitats tròfiques que ofereix i de les dures condicions climàtiques que hi imperen.

Als prats subalpíns hom pot trobar el talp; la guineu —durant les seves corredisses per damunt les landes, sobretot a l'estiu—; la llebre, també a l'estiu, i alguns rosegadors com el ratolí boscà. Els amfibis són representats quasi exclusivament pel tritó pirinenc a les aigües fredes i cristal·lines. Dels rèptils, pràcticament només habiten les zones més enlairades la sargantana *Podarcis muralis* i l'escurçó. Els prats subalpíns ofereixen espais oberts i són colonitzats per aus que presenten aquest fet com a requeriment fonamental. A l'estiu, l'ornitofauna és més rica que a l'hivern i les espècies que hi viuen són sobretot insectívores. Són pròpies d'aquest estatge el milà negre (*Mil-*

vus migrans), la griva (*Turdus viscivorus*), el colít gris (*Oenanthe oenanthe*), la cogullada fosca (*Galerida theklae*) i el corb (*Corvus corax*).

Atesa la manca de xarxa hidrogràfica estable, l'estatge subalpí es pot considerar que no presenta ictiofauna pròpia.

En aquest article hom ha pretès donar un caire exhaustiu pel que fa a la relació d'espècies de mamífers, amfibis i rèptils que viuen al Montseny. No obstant això, cal dir que hom pensa que poden haver-n'hi algunes més de les citades, però llur presència encara no ha estat demostrada. És el cas de l'erició clar (*Erinaceus algirus*), el turó (*Mustela putorius*), el gat salvatge (*Felis silvestris*) i el liró (*Glis glis*), pel que fa als mamífers; del tritó (*Triturus helveticus*) i el gripau d'esperons (*Pelobates cultripedis*), present al Corredor, pel que fa als amfibis; i de la sargantana *Lacerta vivipara* i l'escurçó *Vipera lalasti*, pel que fa als rèptils. Així mateix, cal dir que els quadres que es presenten estan basats en coneixements actuals, cosa que vol dir que poden ésser modificats i enriquits en el futur, sobretot pel que fa a determinades espècies.

(J. Gosàlbez, A. Bea, M. Boada, S. Filella i A. de Sostoa)

Materials de lectura

T. Claramunt, J. Gosàlbez i V. Sans-Coma: *Notes sobre la biogeografia dels micromamífers a Catalunya*. Barcelona, "Butll. Inst. Cat. d'Hist. Nat.", 39, 1974.

J. Maluquer: *Els ocells de la fauna catalana*. Barcelona, Ed. Barcino, 1981.

J. Gosàlbez: *La fauna dels Països Catalans, dins Geografia Física del País Catalans*. Barcelona, Ed. K-3, 1976.

M.V. Vives-Balmaña: *Alguns aspectes de la fauna herpetològica del nord-est de la Península Ibèrica*, 1977.